

φίδι

φίδι, το, ουσ. [<μσν. φίδιν <μτγν. όφίδιον, υποκορ. του αρχ. ουσ. όφης], το φίδι· άνθρωπος κακός ύπουλος, μοχθηρός, κακεντρεχής: «μακριά απ' αυτό το φίδι, γιατί δεν ξέρεις πότε θα σου τη φέρει». (Λαϊκό τραγούδι: *μην τους προσέχεις και γίνεσαι ένα μ' αυτά τα φίδια τα φαρμακωμένα*). (Ακολουθούν 37 φρ.)·

- άλλοι κάνουν φίλους κι άλλοι κάνουν φίδια, βλ. λ. [φίλος](#)·

- έβαλαν τον τρελό να βγάλει το φίδι απ' την τρύπα, βλ. λ. [τρελός](#)·

- βγάζω το φίδι απ' την τρύπα, αναλαμβάνω να τακτοποιήσω δυσάρεστες ή επικίνδυνες καταστάσεις που έχουν προκληθεί από άλλον ή άλλους: «κάνεις πρώτα ένα σωρό βλακειές κι όταν τα βρίσκεις σκούρα, φωνάζεις εμένα να βγάλω το φίδι απ' την τρύπα». Συνών. *βγάζω τα κάστανα απ' τη φωτιά*·

- γόης φιδιών, βλ. λ. [γόης](#)·

- γόης φιδιών και γυναικών, βλ. λ. [γόης](#)·

- δεν είναι ούτε για τα φίδια (στη νεοαργκό), επιτείνει την έννοια της αμέσως παρακάτω φράσης. Συνών. *δεν είναι ούτε για τα μπάζα / δεν είναι ούτε για τα σκυλιά*·

- είναι για τα φίδια (στη νεοαργκό), από άποψη εξωτερικής εμφάνισης δεν αξίζει καθόλου: «πώς να βρει άντρα η δόλια, δε βλέπεις που είναι για τα φίδια; || μπορεί να είναι για τα φίδια το παλικάρι, αλλά έχει χρυσή καρδιά || αν είναι δυνατόν να κάνω ποτέ παρέα μ' έναν που είναι για τα φίδια!». Συνών. *είναι για τα μπάζα / είναι για τα σκυλιά*·

- έχω φίδι στον κόρφο μου, βλ. φρ. *ζεσταίνω φίδι στον κόρφο μου*·

- ζεσταίνουν τ' αβγό του φιδιού, εκκολάπτουν τις νεοναζιστικές ιδέες, ευνοούν την ανάπτυξη του νεοναζισμού: «είναι πολλές οι οργανωμένες ομάδες στη Γερμανία σήμερα που ζεσταίνουν τ' αβγό του φιδιού»·

- ζεσταίνω φίδι στον κόρφο μου, υποθάλπω, βοηθώ κάποιον που θα αποδειχτεί αχάριστος, ύπουλος ή εχθρός μου: «τον βοήθησα καλύτερα κι απ' αδερφό, αλλά ζεσταίνα φίδι στον κόρφο μου, γιατί, όταν χρειάστηκα τη βοήθειά του, όχι μόνο δε με βοήθησε, αλλά επιδίωξε να με χαντακώσει περισσότερο»·

- η γλυκιά η γλώσσα βγάζει το φίδι απ' την τρύπα, βλ. λ. [γλώσσα](#)·

- η καλή η γλώσσα βγάζει το φίδι απ' την τρύπα, βλ. λ. [γλώσσα](#)·

- ιστορίες για φίδια ή ιστορίες με φίδια, βλ. λ. [ιστορία](#)·

- κάλλιο φιδιού γλώσσα να σε φά(ει) παρά γυναικός κακής, πολλές φορές της κακόγλωσσας τα λόγια και γενικά τα λόγια των κακών ανθρώπων, κάνουν μεγαλύτερο κακό από το δάγκωμα ενός φιδιού: «να μη σε πιάσει στο στόμα της αυτή η κακούργα, γιατί κάλλιο φιδιού γλώσσα να σε φά(ει) παρά γυναικός κακής»·

- κορμί σαν φίδι, βλ. λ. [κορμί](#)·

- μ' έφαγαν τα μαύρα φίδια ή μ' έφαγαν τα φίδια, βλ. φρ. *με ζώσανε τα μαύρα φίδια*. (Λαϊκό τραγούδι: *τι τα θέλεις τα στολίδια και με τρών' τα μαύρα φίδια*)·

- μαύρο φίδι που σ' έφαγε! απειλητική προειδοποίηση σε κάποιον πως θα πάθει μεγάλο κακό, αν κάνει κάτι που μας ενοχλεί ή που είναι ενάντια στα συμφέροντά μας: «αν μάθω πως με κατηγορήσες, μαύρο φίδι που σ' έφαγε!». Από το ότι κάθε φίδι με μαύρο χρώμα είναι θανατηφόρο· βλ. και φρ. *φίδι που τον έφαγε(!)*·

- με ζώσανε τα μαύρα φίδια ή με ζώσανε τα φίδια, ανησυχώ έντονα, γιατί υποπτεύομαι κάποιον κίνδυνο ή κάποια δυσάρεστη εξέλιξη σε κάποιο θέμα: «όταν έμαθα πως όλα τα παιδιά γύρισαν απ' την εκδρομή εκτός απ' τα δικά μου, με ζώσανε τα μαύρα φίδια». (Λαϊκό τραγούδι: ήλιος για μας ποτέ δεν γλυκοφώτισε, γύρω παντού **μας ζώνουν μαύρα φίδια**. Είμαστ' εμείς της μπόρας τα νανάγια και της ζωής κουρέλια και σκουπίδια).

- με ζώσανε σαν φίδια, υποφέρω βασανιστικά: «οι υποψίες ότι η γυναίκα μου με απατά, με ζώσανε σαν φίδια». (Λαϊκό τραγούδι: να πάρει ο διάβολος κι απόψε πάλι τα ίδια, οι νοσταλγίες μου οι άρρωστες **με ζώσανε σαν φίδια**).

- με ξένα χέρια, φίδια δεν πιάνονται, πρέπει να αγωνιστείς μονάχος σου για να μπορέσεις να ξεπεράσεις τις δύσκολες καταστάσεις που σου παρουσιάζονται: «πρέπει να στρώσεις τον κώλο σου στη δουλειά για να ξεπεράσεις το πρόβλημά σου, γιατί με ξένα χέρια, φίδια δεν πιάνονται».

- με τρώνε τα φίδια, βλ. συνηθέστ. με ζώσανε τα φίδια.

- μην πατάς το φίδι στην ουρά, απόφυγε να εξοργίζεις τους πολύ επικίνδυνους ανθρώπους: «αν θέλεις να 'χεις το κεφάλι σου ήσυχο, μην πατάς το φίδι στην ουρά».

- μην τρέφεις στον κόρφο σου φίδι, μη συναναστρέφεται, μην έχεις δοσοληψίες με άτομο που ξέρεις πως έχει εχθρικές διαθέσεις απέναντί σου: «αφού ξέρεις πως σ' εχθρεύεται απόφυγέ τον και μην τρέφεις στον κόρφο σου φίδι».

- ο διπρόσωπος ο φίλος είναι φίδι κολοβό, μπορεί να σε βλάψει ανεπανόρθωτα ένας που προσποιείται το φίλο ενώ στην πραγματικότητα είναι εχθρός μας: «όλοι λίγο πολύ έχουμε και κάποιον που μας πρόδωσε, όμως ο διπρόσωπος ο φίλος είναι φίδι κολοβό».

- όση γλυκάδα έχει το χέλι, τόση πικράδα έχει το φίδι, λέγεται στην περίπτωση που δυο άτομα μοιάζουν στην εμφάνιση, αλλά έχουν εντελώς διαφορετικούς χαρακτήρες: «μοιάζουν σαν να 'ναι δίδυμοι, αλλά ως προς τους χαρακτήρες τι να σου πω· όση γλυκάδα έχει το χέλι, τόση πικράδα έχει το φίδι». Η αντιδιαστολή αυτή, γιατί και τα δυο έχουν μια ομοιότητα στο κορμί τους.

- πίσω είναι τα φίδια με τις ουρές, **α.** προειδοποιητική έκφραση που λέγεται με ελαφρά ειρωνικό ή απειλητικό τόνο σε κάποιον που ενεργεί απερίσκεπτα ή επιπόλαια, και έχει την έννοια ότι θα εμφανιστούν αργότερα τα κακά επακόλουθα των ενεργειών του: «παράτησε τη δουλειά του και το 'ριξε στα γλέντια με τις καμπαρετζούδες, όμως πίσω είναι τα φίδια με τις ουρές || τον τελευταίο καιρό πίνει πάρα πολύ και σίγουρα θα βλάψει την υγεία του, γιατί πίσω είναι τα φίδια με τις ουρές». **β.** προειδοποιητική έκφραση σε κάποιον που άρχισε μια δουλειά, να μην ξεθαρρέψει που στα πρώτα στάδια της του φαίνεται εύκολη, γιατί οι δυσκολίες θα φανούν αργότερα: «έχε το νου σου και μην ξεθαρρέυεις που ξεκίνησε εύκολα η δουλειά, γιατί πίσω είναι τα φίδια με τις ουρές». Συνών. *πίσω έχει η αχλάδα την ουρά / στο τέλος ξυρίζουν το γαμπρό*.

- σκοτωμένο φίδι, άνθρωπος τελείως άφραγκος: «μην περιμένεις να σου δώσει τα λεφτά που σου χρωστάει, γιατί, απ' τη μέρα που έπεσαν έξω οι δουλειές του, είναι σκοτωμένο φίδι». Από το ότι, όταν κάποιος δεν έχει χρήματα δεν μπορεί να κινηθεί, όπως και το σκοτωμένο φίδι.

- την κότα κακαρίζοντας, το φίδι βγαίνει και την τρώει, ο φλύαρος άνθρωπος, αποκτά πολλές φορές και επικίνδυνους εχθρούς ή μπλέκεται λόγω της φλυαρίας του σε δυσάρεστες καταστάσεις: «όπου και να πηγαίνεις να λες λίγα και καλά, γιατί την κότα κακαρίζοντας, το φίδι βγαίνει και την τρώει».

- το φίδι που δε βλάπτει, να ζήσει χίλια χρόνια, αδιαφορώ για τον εχθρό που δεν μπορεί να με βλάψει: «δεν ξέρω πως συμπεριφέρεσαι εσύ στους εχθρούς σου, όσο για μένα, φίδι που δε βλάπτει, να ζήσει χίλια χρόνια». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *μωρέ*. Συνών. *άνεμος που δε σε βλάπτει, άφησέ τον να φυσάει / γάιδαρο που δε σε βλάπτει, άφησέ τον γκαρίζει / σκυλί που δε σε βλάπτει, άφησέ το να γαβγίζει*.

- το φίδι φίλος δε γίνεται, δεν κάνεις φίλο άνθρωπο που μπορεί να σε βλάψει, που είναι εχθρός σου: «όσο και να το θέλεις, το φίδι φίλος δε γίνεται».

- του φιδιού το δάγκαμα, ύστερα πονεί, τα πικρά λόγια και οι συκοφαντίες που εκτοξεύει κάποιος εναντίον μας, φέρνουν αποτέλεσμα και μας βλάπτουν μετά από κάποιον καιρό: «αδιαφορούσα για τις συκοφαντίες του πως είμαι δήθεν πρεζόνι, αλλά του φιδιού το δάγκαμα, ύστερα πονεί, γιατί έφτασαν στ' αφτιά του διευθυντή μου και παραλίγο να με απέλυε»·

- τρώει σαν φίδι ή τρώει σαν το φίδι, τρώει πάρα πολύ, είναι αδηφάγος: «είναι χοντρός, γιατί κάθε φορά που κάθεται να φάει, τρώει σαν φίδι». Συνών. τρώει σαν βόδι / τρώει σαν δράκος / τρώει σαν λύκος·

- φίδι κολοβό, άνθρωπος πολύ πονηρός, πολύ κακός, πολύ μοχθηρός και για το λόγο αυτό πολύ επικίνδυνος: «έχε το νου σου μ' αυτόν που κάνεις παρέα, γιατί είναι φίδι κολοβό»·

- φίδι να φτύσει, θα σκάσει, λέγεται για άτομο που είναι πάρα πολύ θυμωμένο, πάρα πολύ εκνευρισμένο: «μην τον ενοχλείς αυτή τη στιγμή, γιατί απ' τα νεύρα που έχει φίδι να φτύσει, θα σκάσει»·

- φίδι που τον έφαγε! θα του συμβεί μεγάλο κακό: «να του πεις πως, αν ξαναπάσει τ' όνομα της οικογένειάς μου στο στόμα του, φίδι που τον έφαγε!»· βλ. και φρ. μαύρο φίδι που σ' έφαγε(!)·

- φύλαξε φίδι το χειμώνα να σε δαγκώσει το καλοκαίρι, λέγεται για τους αχάριστους που βλάπτουν τους ευεργέτες τους: «δεν εκπλήσσομαι που αν και τον βοήθησα όταν είχε ανάγκη με κατηγορήσε στους αντιπάλους μου, γιατί είναι γνωστό το φύλαξε φίδι το χειμώνα να σε δαγκώσει το καλοκαίρι». Αναφορά σε αισώπειο μύθο. Συνών. θρέψε λύκο το χειμώνα να σε φάει το καλοκαίρι·

- ψήνει τα φίδια, (για κλιματολογικές συνθήκες), κάνει ανυπόφορη, αφόρητη, εξοντωτική ζέστη: «κάθε καλοκαίρι στην πατρίδα μου ψήνει τα φίδια»·

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας